Työelämä- ja tasa-arvovaliokunnalle 20.10.2026 VN/6791/2026

VASTINEMUISTIO; VASTINEKÄSITTELY 21.10.2026

Hallituksen esitys eduskunnalle eräitä Työllisyys-, kehittämis- ja hallintokeskuksen tehtäviä koskevan lainsäädännön muuttamiseksi (HE 239/2026 vp)

Työelämä- ja tasa-arvovaliokunta on pyytänyt työ- ja elinkeinoministeriöltä vastinetta valiokunnan edellä mainitun asian käsittelyn yhteydessä saamista lausunnoista.

Työ- ja elinkeinoministeriö toteaa vastineenaan seuraavaa:

Nykytilan arviointi

Esityksen taustalla oleva KEHA-keskuksen tehtäviä koskeva selvitys

KEHA-keskus toi lausunnossaan esiin, että esityksen taustalla ollut KEHA-keskuksen tehtäviä koskeva selvitys on laadittu tilanteessa, jossa TE-palvelut 2024-uudistuksen myötä muuttuneita tehtäviä oli hoidettu alle vuoden ajan, ja joidenkin tehtävien osalta ainoastaan noin kuusi kuukautta. KEHA-keskuksen lausunnossaan esittämän näkemyksen mukaan näin lyhyen tarkastelujakson perusteella on vaikea muodostaa luotettavaa kokonaiskuvaa siitä, mitkä toimintamallit ovat aidosti toimivia, missä palveluissa on päällekkäisyyttä ja millaisia pitkän aikavälin vaikutuksia tehtävien muutoksilla olisi. Myös STTK ry toi lausunnossaan esiin vastaavan huomion hallituksen esityksen taustalla olleen arvioinnin aikaisesta ajankohdasta.

Selvityksen aikataulun osalta työ- ja elinkeinoministeriö toteaa, että uudistuksesta kulunut aika ei ole relevantti tekijä tehtävien päällekkäisyyden tai epätarkoituksenmukaisuuden tarkastelemisen kannalta, sillä tarkastelu keskittyy tehtäväkokonaisuuksiin, jotka eivät ajan myötä muutu merkittävästi ilman erikseen tehtäviä lainsäädäntömuutoksia. Lisäksi ministeriö tuo esiin, että kunnat ovat suhtautuneet positiivisesti selvityksen laatimiseen sekä siihen, että selvityksen aikataulussa on huomioitu kuntien toive siitä, ettei työvoimapalveluihin liittyvää toimintaa arvioida vielä uudistuksen jälkeisen ensimmäisen toimintavuoden aikana. Työ- ja elinkeinoministeriö toteaa lisäksi, että esityksessä ehdotettujen muutosten ajoittuminen vuoden 2027 alkukesään antaisi kunnille mahdollisuuden toimeenpanna työvoimapalvelu-uudistusta yli kahden vuoden ajan ennen muutosten voimaantuloa.

Vaikutusarviot

Kuntatalousvaikutukset

Kuntaliitto esitti lausunnossaan, että esitys siirtää merkittävää tosiasiallista ja taloudellista vastuuta kunnille, ja että kuntien kasvavat kustannukset tulisi tarvittaessa huomioida valtionosuusrahoituksessa. Vastaavan, kuntien kustannusten kasvuun liittyvän huomion toivat lausunnossaan esiin myös useat muut toimijat, kuten esimerkiksi KEHA-keskus sekä lausuneet työllisyysalueet.

Työ- ja elinkeinoministeriö katsoo, että tieto- ja neuvontapalveluiden osalta tehtävät eivät lisäänny esityksen myötä, koska jatkossa neuvontapalveluihin liittyvät yhteydenotot kohdentuisivat suoraan työvoimaviranomaisiin. Näin ollen korvattavia kustannuksia tieto- ja neuvontapalveluiden kohdalla ei aiheudu. Lisäksi on huomioitava, että työvoimapalveluiden järjestämisestä annetun lain mukaan työvoimaviranomaisten tehtäviin kuuluu jo nykyisellään antaa tietoja ja neuvontaa henkilöasiakkaille laissa säädetyistä asioista. Muiden lakkautettavaksi esitettyjen tehtäväkokonaisuuksien osalta kyse ei ole kunnille uusista lakisääteisistä tehtävistä tai olemassa olevien laajentumisesta. Työ- ja elinkeinoministeriö kuitenkin pitää mahdollisena, että esityksestä saattaa koitua joillekin työllisyysalueille vähäisiä kustannuksia, mikäli ne katsovat tarpeelliseksi tehdä korvaavia ratkaisuja lakkautettavaksi esitettyjen palveluiden osalta. Potentiaalinen kustannusten kasvu nähdään kuitenkin välillisenä, eikä se johdu uudesta tehtävästä. Tämän lisäksi kunnilla on hyvät mahdollisuudet vaikuttaa mahdollisten kustannusten suuruuteen. Näin ollen kustannusten ei arvioida vaarantavan kuntien mahdollisuuksia suoriutua lakisääteisistä tehtävistään eikä niiden kohdalla nähdä tarvetta kompensoida valtionosuusjärjestelmästä.

Kuntaliitto lausui myös, että esityksen myötä KEHA-keskuksen tehtäviin ehdotetut muutokset eivät saa johtaa kuntien lisääntyneeseen taakkaan tietojärjestelmien kehittämisessä ja siten kuntien kustannusten kasvuun tai tietojärjestelmäkokonaisuuden pirstaloitumiseen. Työ- ja elinkeinoministeriö toteaa tältä osin, että esityksessä ei ehdoteta muutoksia KEHA-keskuksen tietojärjestelmäkehitykseen liittyviin tehtäviin, vaan esityksen tavoitteena on viranomaiskentän tehtävärakenteiden selkeyttämisen myötä mahdollistaa KEHA-keskuksen aiempaa parempi fokusoituminen sen ydintehtäviin, kuten tietojärjestelmäkehitykseen.

Taloudelliset vaikutukset

Työ- ja elinkeinoministeriö tuo tässä yhteydessä esille, että esityksessä lakkautettavista tehtävistä koituvat säästöt kohdennettaisiin vuoden 2027 osalta (944 000 euroa) työ- ja elinkeinoministeriön hallinnonalan digitalisaatiohankkeiden rahoitukseen (momentti 32.01.10). Lisäksi vuoden 2028 koituvien säästöjen osalta kyseiselle momentille siirrettäisiin 675 000 euroa. Ministeriö priorisoi momentilta parhaaksi katsomiaan hallinnonalan digitalisaatiohankkeita koko hallinnonalan edun mukaisesti.

Vaikutukset työllisyysalueisiin

KEHA-keskus katsoi lausunnossaan, että esityksen vaikutukset eivät kohdistu kaikkiin työllisyysalueisiin samalla tavalla. Sen mukaan erityisesti pienillä ja keskisuurilla työllisyysalueilla ei välttämättä ole riittäviä henkilöstö- tai osaamisresursseja vastaavien tukipalvelujen rakentamiseen. Myös Kuntaliitto ja useat muut lausunnon antaneet tahot kiinnittivät

lausunnossaan huomiota työllisyysalueiden vaihteleviin mahdollisuuksiin vastata esityksessä lakkautettavaksi ehdotettavien tehtävien toimeenpanoon, etenkin pienten työllisyysalueiden osalta.

Työ- ja elinkeinoministeriö näkee, että työvoimapalvelu-uudistuksen myötä alueellisten erojen syntyminen palveluiden toimeenpanossa on hajautettuun palvelujärjestelmään olennaisesti kuuluva ominaisuus. Tähän liittyen ministeriö yhtyy Kuntaliiton lausunnossaan esittämään huomioon siitä, että työvoimapalveluiden järjestämisvastuun siirtyminen kunnille on lisännyt työvoimaviranomaisten vastuuta lainsäädännön tulkinnasta, henkilöstön osaamisen ylläpitämisestä, asiakkaille annettavasta tiedosta, neuvonnasta ja ohjauksesta sekä työvoimapalveluiden integraatiosta elinvoimaa vahvistavissa palvelukokonaisuuksissa, joissa työvoimapalveluiden lainsäädäntöä sovelletaan. Tässä yhteydessä on hyvä huomioida, että nykytilassakaan KEHA-keskuksen oikeudelliset konsultaatiot eivät ole olleet työvoimaviranomaisia sitovia, vaan viimesijainen tulkintavastuu on ollut kunnissa. Lisäksi työ- ja elinkeinoministeriö toteaa, että erilaisten työllisyysalueiden välisten verkostojen ja vastaavien yhteistyörakenteiden luominen tai vahvistaminen olisi tarkoituksenmukainen tapa vastata pienten ja keskisuurten työllisyysalueiden resurssipaineisiin, mikäli ne katsovat tarkoituksenmukaiseksi toimeenpanna esityksessä lakkautettavaksi ehdotettuja tehtäviä.

Vaikutukset palveluiden alueelliseen eriytymiseen ja asiakkaiden yhdenvertaisuuteen

Sekä Kuntaliitto että KEHA-keskus esittivät lausunnoissaan, että esityksessä KEHA-keskuksesta lakkautettavaksi ehdotetut tehtävät ovat tukeneet palvelujen ja laintulkintojen yhdenmukaisuutta, ja että esityksen myötä esimerkiksi laintulkintojen sekä soveltamiskäytäntöjen alueellinen eriytyminen tulee kasvamaan aiheuttaen samalla riskin asiakkaiden yhdenvertaisuuden ja oikeusturvan vaarantumisesta. KEHA-keskus korosti tässä yhteydessä etenkin työttömyysturva-asioihin liittyvää näkökulmaa. Näkemystä alueellisesta eriytymisestä sekä yhdenvertaisuuden heikkenemisen riskistä toivat lausunnoissaan esiin myös muun muassa Kansaneläkelaitos, sosiaali- ja terveysministeriö, Yhdenvertaisuusvaltuutettu, Suomen Ammattiliittojen Keskusjärjestö SAK ry sekä Työttömyyskassojen Yhteisjärjestö ry.

Työ- ja elinkeinoministeriö toteaa, että riski alueellisen eriytymisen kasvusta ja mahdollisesta asiakkaiden yhdenvertaisuuden heikkenemisestä on tunnistettu esityksessä. Yhdenvertaisuuden heikkenemisen riski liittyy etenkin oikeudellisen tuen ja osaamisen kehittämisen tehtäväkokonaisuuksiin tehtäviin muutoksiin. Käytössä olevan hajautetun kuntapohjaisen mallin ominaispiirteisiin liittyy riski siitä, että laintulkinnat saattavat pirstaloitua. Lupa- ja valvontaviraston toiminnan painopistettä olisi tarkoituksenmukaista siirtää ennakolliseen valvontaan käytänteiden yhdenmukaistamiseksi ja kanteluiden vähentämiseksi. Osaamisen kehittämisen osalta KEHA-keskuksen rooli on ollut valtakunnallinen, eikä sen tehtävänä ole ollut pureutua kattavasti palvelurakenteiden ja -ohjeistusten alueellisiin erityiskysymyksiin. Koska KEHA-keskuksen osaamisen kehittämisen palvelut eivät nykytilassa ole voineet tarjota alueellisesta näkökulmasta suunniteltua palvelusisältöä, riski yhdenvertaisuuden heikkenemisestä valtakunnallisen osaamisen kehittämisen toiminnon lakkauttamisen yhteydessä ei kokonaisuutena nähdä olevan merkittävä.

Ministeriön tietojen mukaan työllisyysalueet ovat luoneet verkoston, jossa työllisyysalueiden on mahdollista yhdessä käsitellä ja koordinoida laintulkintoihin liittyviä kysymyksiä. Vastaavasti ministeriön tietojen mukaan

eräs työllisyysalue on ottamassa vastuuta osaamisen kehittämiseen liittyvien tehtävien koordinoinnista ylialueellisesti. Työ- ja elinkeinoministeriö näkee edellä kuvatun kaltaiset työllisyysalueiden toimet erittäin tarkoituksenmukaisina ja katsoo niiden vähentävän merkittävästi haitallisen alueellisen eriytymisen kasvun ja asiakkaiden yhdenvertaisuuden heikkenemisen riskiä.

Työ- ja elinkeinoministeriö toteaa lisäksi, että ministeriö pitää säännönmukaisesti koulutuksia työvoimaviranomaisten virkailijoille lainsäädäntöuudistusten sisällöstä ennen uudistusten voimaantuloa. Koulutukset ovat koskeneet etenkin työttömyysturvaan tehtyjä muutoksia, mutta myös laajemmin työvoimapalveluiden toimeenpanoon liittyneitä lakiuudistuksia, kuten työnhakijan palveluprosessiin tehtyjä muutoksia.

Työttömyysturvatehtävien osalta työ- ja elinkeinoministeriö toteaa, ettei esityksessä ehdoteta muutoksia työttömyysturvatehtävien hoitamiseen. Harkintaa vaativien työvoimapoliittisten lausuntojen antamisen kuuluu edelleen KEHA-keskuksen tehtäviin. Työvoimapalvelu-uudistusta koskeneen hallituksen esityksen (HE 207/2022 vp) mukaan tämän on todettu edistävän yhdenmukaista ratkaisu- ja soveltamiskäytäntöä sekä turvaavan käsittelyaikojen yhdenmukaisuutta samoin kuin toteuttavan perustuslain 6 §:ssä säädettyä yhdenvertaisuutta. Työttömyysturvaneuvonnan osalta työ- ja elinkeinoministeriö korostaa, että asiakkaat saavat jatkossakin asiaansa kuuluvaa neuvontaa työttömyysturva-asioissa. Hallintolain 8 §:n neuvontavelvollisuuden nojalla KEHA-keskus antaisi jatkossa työttömyysturvaan liittyvää neuvontaa sen omiin työttömyysturvatehtäviin (harkintaa vaativat työvoimapoliittiset lausunnot) liittyen, ja vastaavasti työvoimaviranomaiset neuvoisivat asiakkaita nimenomaisesti työvoimaviranomaisten vastuulle kuuluvissa työttömyysturva-asioissa. Esitetyn muutoksen myötä KEHA-keskus ei enää hoitaisi ns. työttömyysturvan yleisneuvontatehtävää, joka on sisältänyt työvoimaviranomaisten asiakkaiden yleisluontoista neuvontaa työttömyysturvaan liittyvissä asioissa. Työttömyysturvaneuvontaa koskeva muutos selkeyttäisi työnjakoa KEHA-keskuksen ja työvoimaviranomaisten välillä, sillä ilman muutosta KEHA-keskukselle jäisi päällekkäistä neuvontatehtävää kuntien työvoimaviranomaisten kanssa, eivätkä työnjako ja vastuut selkiytyisi esityksessä ehdotetulla tavalla. Lisäksi asiakkaan näkökulmasta jäisi nykyinen epäselvyys siitä, mikä taho on vastuussa asiakkaan asiasta. Laillisuusvalvontaa hoitava Lupa- ja valvontavirasto on tuonut esiin, että nykyisenkaltainen monikanavainen neuvonta työttömyysturva-asioissa on aiheuttanut epäselvyyttä asiakkaille.

Työ- ja elinkeinoministeriö yhtyy KEHA-keskuksen lausunnossaan esittämään huomioon työttömyysturvajärjestelmän yhdenmukaisuuden ja toimivuuden tärkeydestä asiakkaiden toimeentulon turvaamisessa. Tähän liittyen ministeriö näkee työttömyysturvaa koskevien neuvontapalveluiden olevan keskeisiä työnhakijan toimeentulon näkökulmasta. Tästä syystä neuvonnan toimeenpanoa työvoimaviranomaisissa on tarpeen seurata lakimuutosten tultua voimaan. Seurantaa voitaisiin toteuttaa esimerkiksi Lupa- ja valvontaviraston mahdollisesti tekemien havaintojen pohjalta sekä KEHA-keskuksen joka toinen vuosi laatimassa, työvoimapalvelujen yhdenvertaisuutta tarkastelevassa raportissa.

Vaikutukset KEHA-keskukseen

Lausunnossaan KEHA-keskus esittää, että esityksen mukainen ehdotus tiettyjen KEHA-keskuksen tehtävien lakkauttamisesta ei automaattisesti edesauta esityksen tavoitetta viraston ydintehtävien vahvistamisesta.

Viraston mukaan monet lakkautettaviksi ehdotetuista tehtävistä ovat tukeneet käytännössä myös KEHA-keskuksen ydintehtävien hoitamista. Työ- ja elinkeinoministeriö katsoo, että esityksessä ehdotettavat muutokset mahdollistavat KEHA-keskuksen fokuksen siirtymisen aiempaa paremmin työvoimapalvelujärjestelmän toimivuuden kannalta strategisesti keskeisiin tehtäviin, eli tietojärjestelmien ja palvelualustojen kehittämiseen ja arviointiin sekä tiedolla johtamisen tukemiseen. Lisäksi ministeriö toteaa, että lakiin perustuen työvoimapalvelujen valtakunnallisia tietojärjestelmäpalveluja kehitetään yhteistyössä työvoimaviranomaisen kanssa, mikä osaltaan tukee KEHA-keskuksen tietojärjestelmätehtävien hoitamista.

Monialaisen palvelun tuki ja nuorten palvelut

Into ry toi lausunnossaan esiin, että monialaisten palvelujen tuen lakkauttamiseen liittyy merkittäviä riskejä palvelujen laadun, yhteistyön ja alueellisen yhdenvertaisuuden kannalta, ja että valtakunnallisen monialaisen palvelun tuen keskeiset tehtävät on turvattava myös jatkossa. KEHA-selvityksessä KEHA-keskuksen roolia monialaisen palvelun tuen osalta kuvattiin koollekutsujaksi ja tiedonkasaajaksi. Työ- ja elinkeinoministeriön näkemyksen mukaan myös monialaisen palvelun tukeen liittynyttä verkostotyötä ja koordinointia on mahdollista jatkossa tehdä eri toimijoiden välisissä verkostorakenteissa, joita työllisyysalueiden kesken on jo nyt syntynyt oikeudellisen tuen ja osaamisen kehittämisen tehtäväkenttiin, ilman merkittävää riskiä palvelutason laskusta. Verkostojen ja muiden vastaavien yhteistyörakenteiden kautta olisi myös mahdollista madaltaa alueellisen eriytymisen riskiä.

Into ry pitää tärkeänä myös, että monialaisista palveluista kerätyn tiedon laatu ja saatavuus eivät kärsi monialaisen palvelun tuen lakkauttamisen myötä. Vastaavaa näkemystä lausunnossaan toi esiin myös sosiaali- ja terveysministeriö. Työ- ja elinkeinoministeriö katsoo, että tiedon tuottaminen olisi jatkossa mahdollista joko KEHA-keskuksen tiedolla johtamisen toiminnon kautta osana TYM-toimintaan liittyvää tiedontuotantoa tai mahdollisesti monialaisen palvelun tuen korvaavissa verkostoissa.

Lopuksi ministeriö toteaa monialaisten palveluiden tukeen liittyen, että esityksessä ehdotettavan muutoksen vaikutukset tehtäviä hoitavien henkilöiden resursointiin nähdään siinä määrin vähäisinä, ettei sillä arvioida olevan merkittävää vaikutusta monialaisten palveluiden järjestämiseen valtakunnallisesti.

Kuntaliitto totesi lausunnossaan, että nuorten palvelut tulisi resursseineen integroida osaksi kuntien palvelurakenteita, ja että KEHA-keskuksen lakisääteinen tehtävä ONNI-toiminnan osalta tulisi esityksessä lakkauttaa. Tampereen seudun työllisyysalue totesi lausunnossaan, että ONNI-toiminta olisi jatkossa tarkoituksenmukaista järjestää KEHA-keskuksen sijaan esimerkiksi hyvinvointialueiden rakenteissa. Työ- ja elinkeinoministeriö kiinnittää huomiota siihen, että esityksestä saadussa lausuntopalautteessa ONNI-toiminnan nähtiin olevan tärkeä osa Ohjaamojen palvelukokonaisuutta sen tarjotessa matalan kynnyksen tukea nuorille, joiden kiinnittyminen koulutukseen tai työelämään edellyttää hyvinvoinnin ja elämänhallinnan vahvistamista. Lisäksi nuorten vaikeutunut työmarkkinatilanne sekä nuorten mielenterveyteen ja hyvinvointiin liittyvät haasteet korostavat tarvetta palveluille, joilla voidaan vahvistaa nuorten työ- ja toimintakykyä sekä ehkäistä ongelmien pitkittymistä ja nuorten etääntymistä koulutuksesta ja työelämästä. Tämän perusteella työ- ja

elinkeinoministeriö katsoo, että ONNI-toiminnan jatkaminen KEHA-keskuksessa on perusteltua.

Into ry esitti lausunnossaan huolensa ONNI-toimintaan liittyvän rahoituksen ja henkilöstöresurssin riittävyydestä jatkossa, kun KEHA-keskuksessa käytyjen yhteistoimintamenettelyjen seurauksena henkilöstövähennyksiä on kohdennettu myös ONNI-toimintaan. Työ- ja elinkeinoministeriö toteaa tähän liittyen, että KEHA-keskus vastaa toiminnan tarkemmasta sisällöstä, resursseista ja niiden riittävyydestä sekä toiminnan ja resurssien riittävyyden seurannasta.

Laati: johtava asiantuntija Riikka Ristinen
erityisasiantuntija Toni Ruokonen